

OPERA

STÁTNÍ OPERA PRAHA

léto **2004** *summer*

w w w . o p e r a . c z

OHLASY | CARMEN

01

Představení jen vzácně přináší klasiku v její čisté formě – bez úprav, přidavků a nadbytečných změn času nebo místa, které klasice jen překážejí. Naštěstí je nová inscenace Carmen ve Státní opeře Praha zářným příkladem toho, proč nejoblíbenější opera na světě nemá zapotřebí žádných takových úprav. Od známých úvodních not předehry přináší toto přímočaré, přepychové představení vše, co Carmen přinášet má: zachycuje vznětlivou směs lásky, žárlivosti a rozpolcené oddanosti, oslňuje publikum pestrým tancem a sborovým zpěvem a odráží energii hudby řízným tempem a podmanivým výkonem. Přidejte nezkontrolovatelný dětský sbor a výrazné sólisty a získáte tři hodiny vzletného a velice srozumitelného představení.

V tomto případě se jedná o extravagantní produkci Státní opery, která musí obvykle tvůrčím způsobem využívat strohé a nízkorozpočtové výpravy. Namísto toho jsou tentokrát v bohatých podrobnostech propracovány vysoká otevřená rotunda a nádvoří, udržované v neustálém pohy-

bu, přeměňující se do volných prostorů pro sbory nebo intimní světelné kompozice pro árie a duety. Kostýmy, úbory toreadorů a různobarevné obměny šatů přidávají na barevnosti a umně podtrhují rozpoložení a náladu.

Francouzská dirigentka Claire Levacher dirigovala naposledy ve Státní opeře v roce 2000 La voix humaine Francise Poulenka. Přináší Bizetově partituře zručné podání, vyváženou jemnost a zklidnění v křehkých okamžicích i silný citový náboj v pochodech a dramatických scénách. Premiéra byla často přerušována výbuchy potlesku, více než zasloužených v případě výkonů Galii Ibragimové (Carmen), Yikuna Chunga (Don José) a Ludmily Vernerové (Micaela).

Avšak opravdovým překvapením večera byl režisér Zdeněk Troška, spíše známý filmovými komediami (...). Kdo by si pomyslel, že dokáže vytvořit tak živé a propracované dílo na operní scéně? Vyjma několika málo klíčových scén, které vyžadují důsledné dramatické soustředění, se neustále na

pódium něco děje: tanečníci plynou pozadím, dívky prodávající cigarety flirtují s vojáky, dav vzrušeně se shromažďující před býčími zápasy. V méně schopných rukou by z toho vznikl chaos. Ale Troška vytváří funkční představení, nastavuje tempo a strukturu, které hlavní dějovou linii podporují, spíše než by jí ubíraly.

To je částečně díky tomu, že Carmen se udržuje vpředu a uprostřed, nejprve na krátký okamžik mocného ticha mezi koncem předehry a úvodní scénou na městském náměstí. V těch několika okamžicích dokáže Galia Ibragimova vytvořit celou postavu – napařující se, povznesenou, plnou jasu zralého, leč zakázaného ovoce. Ačkoliv to nikdo nepřizná, tato určitá ozdobnost může být určena k tomu, aby vymazala jakoukoliv zbývající vzpomínku na inscenaci Carmen v Národním divadle v roce 1999, v níž drobná Dagmar Pecková vytvořila svou drobnou postavou zcela jiný obraz této postavy (...).

Frank Kuznik, Prague Post 24. 3. 2004

02

Přizváním filmaře a milovníka vážné hudby Zdeňka Trošky k režii Bizetovy Carmen neudělala Státní opera Praha chybu. Čtvrteční premiéra nové inscenace nabídla bezproblémově vyprávěný, v základních obrysech divadelně působivý příběh. Už od předešly navodila mladá francouzská dirigentka Claire Levacher obdobně přímočarou náladu i v orchestřišti, kde hudba zněla v temperamentních tempech místy až břeskně, jakoby ve stylu vyššího populáru. Dění na jevišti nepřesáhlo ve výrazových prostředcích běžné konvence a tradice, v gestech místy i klíše, ale stylizovanou realistickou výstižnost mu nelze upřít. Kulisy Milana Ferenčíka, skutečně poctivě názorné a nakaširované, a s nimi i barvitě kostýmy Josefa Jelínka ruku v ruce s Troškovým vedením postav umísťují operu výhradně do autentického španělského prostředí. (...) Premiérové pěvecké obsazení bylo spolu s celkovým hudebním nastudováním dobré, v případě temperamentní Galii Ibragimové jako Carmen a zejména v případě tenoristy Yikuna Chunga v roli Dona Josého dokonce velmi

dobré. Tento sólista s hereckým talentem, se suverénním pěveckým projevem a pravým belcantovým přednesem má před sebou s největší pravděpodobností významnou uměleckou dráhu a jeho pražské hostování se stalo příjemným překvapením. Vladimír Chmelo a Ludmila Vernerová v dalších důležitých rolích dali svým postavám chováním i zpěvem také jistou charakteristiku; s nimi více či méně výrazně i ostatní domácí pěvci. Nedlouhé mluvené dialogy neruší, odstraněných recitativů škoda není. (...) Předpoklad, že by mělo a mohlo jít o divácký titul na řadu let, se zřejmě naplní.

Petr Veber, Hospodářské noviny 15. 3. 2004

(...) Inscenaci sluší ústřední pěvecká dvojice – Galia Ibragimova je krásná Carmen sametového hlasu, její temperament je pro inscenaci přímo živou vodou. Pěvecky kraloval korejský tenorista Yikun Chung tmavým zabarvením znělého dramatického hlasu. (...)

Josef Herman, Právo 16. 3. 2004

[Inscenace] byla vystavěna především na solidním hudebním nastudování. Francouzské dirigentce Claire Levacher bylo možno obtíže při koordinaci sboru promítnout výměnou za brilantní pašerácký kvintet, jímavé „vzdechy“ v lyrických frázích či výbušné gradace. Právě tato subtilnost byla hlavním zdrojem tolik potřebných emocí a temperamentu (...). Její energii přenášely dál alespoň dvě představitelky Carmen: Galia Ibragimova s hutným plným altem i Jana Sýkorová, jejíž předností bylo detailnější propracování hudebních linií ve vztahu k textu (...). Yikun Chung má pro roli Dona Josého pěvecké předpoklady, je vybaven pevným tenorem schopným zprostředkovat dramatickou rozbouřenost postavy (...).

Carmen ve Státní opeře je inscenace, která bude jistě všeobecně stravitelná nejen v rámci EU, ale určitě také pro konzumenty od Tokia po Washington (tam má Plácido Domingo horší). Toto zjištění je svým způsobem povzbuzující.

Helena Havlíková, Lidové noviny 15. 3. 2004

OHLASY | CARMEN

01

Nová inscenace Carmen (premiéra 11. 3.) pravděpodobně setrvá na repertoáru dlouho, dostatečně dlouho na to, aby splnila svou úlohu. (...) Problém, který představuje optická stránka nové inscenace, především její choreografická a režijní složka, by bylo možno shrnout jako „snahu o španělský kolorit za každou cenu“. Režisér Zdeněk Troška neměl snadnou situaci. Jeho jméno je až příliš spojeno s komerčními filmovými komediemi (...). Troška měl a chtěl vytvořit tradiční představení, žádnou aktualizaci a rozkrývání nových výkladových rovin. Nicméně podlehl častému klamu, že hudba je v opeře jen zvukovým pozadím a aby se divák nenudil, je třeba neu-

stále něčím zaměstnávat jeho zrak. (...) Snad poprvé ze všech inscenací Carmen, které znám, jsem viděla skvěle provedenou dětskou parodii výměny stráží (sborem Pueri gaudentes navíc výborně zazpívající). K působivým místům patří i účinně vygradovaný „cigaretový sbor“ prvního dějství. (...)

Svým dílem k rozporu mezi snahou o realismus a stylizovaný divadelní ornament přispěla také scéna Milana Ferencíka. V prvním a druhém dějství funkční a dostatečně variabilní upřela třetímu dějství žádoucí kontrast a ve čtvrtém nepomohla vyřešit iluzi simultánně probíhajícího tušeného dění uvnitř arény (...). Že se – pokud jde o optickou stránku inscenace –

Carmen přece jen udržela ve svém žánru, je zásluhou kostýmního výtvarníka Josefa Jelínka, jenž volil spíše tmavší barevné tóny a vyvaroval se veškeré křiklavosti. K realisticky věrohodné a co do výsledku akceptovatelné stránce inscenace však přispěl Zdeněk Troška rozhodnutím uvést Carmen v její první verzi, s mluvenými dialogy v originálním jazyce. Není to verze zcela autorská, dialogy jsou k prospěchu věci citlivě zkráceny, inscenace má spád a místa jako dialog Zunigy a Carmen („Nech si ty své popěvky“) a další podobná nabývají na logičnosti.

Jednoznačně v premiérové Carmen zvítězila hudba. Dirigentku Claire Levacher (...) vedla

02

03

04

orchestr jistě a s jiskrou, temperamentně, s nostalgickými i drásavými tóny na patřičných místech. Skvěle se představil také sbor (sbormistr Alois Melichar), zvukově vyvážený a až na jediné drobné rytmické zakolísání na začátku čtvrtého dějství naprosto jistý. Pěveckými i hereckými hvězdami představení byli představitelé hlavních rolí. Galia Ibragimova nevystavuje jako Carmen na odív erotickou svůdnost, je sebevědomou ženou, jež má svou čest a nic nepředstírá, pěvecky se neupíná na efekt notoricky známých čísel, dokonce by se dalo říci, že svůj hlas ovládá natolik, že si může dovolit vokální oslnivost potlačit ve prospěch herecké stránky role. Jako Don

José hostuje na jevišti Státní opery korejský tenorista Yikun Chung, pěvec se všemi předpoklady k úspěšné kariéře v italském a francouzském oboru a hereckým talentem. Jeho José je typ slabocha, potácejícího se mezi depresemi a neřízenými afekty, zcela věrohodný v projevu a pěvecky jistý. Escamillo je nevděčná role, vyžadující předvedení všech barytonových rejstříků v jediném výstupu. Vladimír Chmeloh mohl být sice ve vstupní árii hlasově průraznější, jeho výkon však byl rovněž herecky i pěvecky velmi vyrovnaný. Micaela, role poněkud bezbarvá a většinou pasivně působící, byla v podání Ludmily Vernevrové přirozeně milující venkovskou dívkou, jež však

nemá moc poblázněného Josého uchránit od zkázy; zde zejména prospělo mluvené slovo ke zlidštění postavy. Také představitelé menších rolí odvedli vesměs solidní výkony: pěvecky i herecky vyzrál Ivo Hrachovec (Zuniga) a spěje k větším rolím, Lubomír Havlák a Jan Ondráček jako Dancairo a Remendado se vyvarovali v těchto rolích obvyklých šarží stejně jako Sylva Čmugrová (Mercedes) a Hana Jonášová (Frasquita; zřejmě vinou premiérového zaujetí však byla ve vypjatých výškách intonačně nejistá) a Václav Sibera (Morales). Nová Carmen nabízí hudební kvalitu a uspokojivé divadlo.

Vlasta Reittererová, Hudební rozhledy 5, 2004

Anketa pro návštěvníky Státní opery Praha

Od 9. 12. 2003 do 12. 2. 2004 se v prostorách SOP mohli její návštěvníci setkat s dotazníky v českém a anglickém znění, jež jim byly před představením a během přestávek nabízeny uvaděčkami. Zmíněné dotazníky byly součástí rozsáhlého projektu dotazníkového šetření návštěvníků SOP organizovaného Obchodním oddělením SOP. Výzkum měl za cíl získat reprezentativní údaje pro detailnější definování profilu návštěvníků, o způsobu pořizování lístků, faktorech ovlivňujících jejich koupi, o výběru a spokojenosti s repertoárem, informovanosti o programu a činnosti SOP.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 1 046 respondentů (konkrétně 328 Čechů, 226 cizinců a 438 abonentů). Výsledná výzkumná zpráva poskytuje informace nejen o názorech na vybrané problémy, ale přibližuje také sociodemografickou charakteristiku

respondentů výzkumu. Analýza jejich odpovědí a závěrečné shrnutí údajů definují základní ukazatele, které jsou prioritní motivací k návštěvě představení, i způsob, jakým SOP vnímají sami návštěvníci. Zmíněné informace jsou základem pro vytváření efektivní marketingové strategie a formy vnější komunikace s návštěvníky. Snaha v co největší míře naplnit jejich očekávání vzhledem k nabídce SOP proto přiměla Obchodní oddělení SOP k rozhodnutí realizovat další dotazníkové šetření, které je zaměřeno na získání podrobnějších informací o vybraných problémech. Rádi bychom požádali všechny, kteří mají zájem vyjádřit svůj názor, aby se zapojili do stávajícího výzkumu. Rovněž děkujeme všem účastníkům předcházejícího výzkumu za jejich důvěru, ochotu a čas.

Jana Filová

Výherci slosování o ceny z řad respondentů:

VÝHERCI ABONMÁ PRO 2 OSOBY:

Bílý Tomáš, Praha; D'Ambrosiová Marie, Praha; Gutzwiller Jenny, Zvole u Prahy; Hnátová Klára, Praha; Ivančo Alex, Praha; Klíma Jaroslav, Praha; Krákorová Alena, Praha; Leška Rudolf, Praha; Matišková Božena, Praha; Miltová Alena, Praha; Novotný Tomáš, Třeboň; Pašková Alena, Praha; Princová Eva, Praha; Sehnoutková Petra, Praha; Smetánka Radek, Praha; Svoboda Vladimír, Praha; Šroumová Pavla, Praha; Typtlová Inga, Praha; Wettreová Jiřina, Praha.

VÝHERCI KNIŽNÍCH PUBLIKACÍ NEBO CD:

Bělská Jaroslava, Praha; Born Luděk, Rakovník; Čermáková Ludmila, Praha; Čmelinská Blanka, Praha; Filipovská Eva, Praha; Hatinová Drahomíra, Plzeň; Hokrová Marie, Praha; Hürová Dana, Praha; Javůrková Jena, Praha; Keřlík Zdeněk, Praha; Kopečná Melita, Praha; Krušková Ludmila, Praha; Kurelová Jitka, Praha; Langrová Alena, Praha; Mallát Vladimír, Praha; Matějčková Ludmila, Praha; Matysková Carmen, Praha; Minaříková Marie, Praha; Náhlíková Věra, Unhošť; Nováková Růžena, Praha; Pavelka Aleš, Trutnov; Pohanka Jaromír, Praha; Procházková Kristýna, Praha; Rienmüller Gert H., Praha; Sekrtová Jarmila, Praha; Smrčka Jiří, Praha; Šesták Zdeněk, Praha; Štekl Karel, Praha; Vaňoučková Petra, Praha; Vondrášková Marie, Praha; Winzigová Dagmar, Praha.

Baletní příprava

Od roku 1995 se scházejí pohybově nadané děti v šesti třídách Taneční přípravy Státní opery Praha. Oba pedagogové, Mgr. Olga Kyndlová a Libor Bernklau, učí děti zvládnout základní pohybové návyky pro budoucí studium tance. Že je jejich práce úspěšná, dokazuje skutečnost, že několik absolventů přípravy studuje již na tanečních konzervatořích. Vybrané děti se uplatňují v inscenacích Státní opery Praha, samostatně vystupují v rámci velikonočních kulturních programů na Staroměstském náměstí v Praze. Oba pedagogy najdete spolu s malými tanečnicí vždy od pondělí do čtvrtka (15–18 hodin) v baletním sále provozní budovy SOP: přijímány jsou děti od pěti let, výuka probíhá dvakrát týdně.

Termín konkursu na příští školní rok je 2. 6. a 10. 6. 2004 od 18 hodin v baletním sále Státní opery Praha.